

פרק ה' / תולדות אדם (שושלת שת)

אדם

שת

אנוש

קינן

מהללאל

ירד

חנוך

מתושלח

למד

נח

מרחב
תנ"ך

ישיבת
אמי"ת
אלירז
פ"ת

חומש בראשית

מיקום פרק ה בפרקי חומש בראשית

פרקי
יוסף ואחיו
(לז-ג)

פרקי
יעקב
(כז-לו)

פרקי
יעזק
(כא-כו)

פרקי
אברהם
(יב-כה)

פרקי הבריאה
ותחילת
האנושות
(א-יא)

מיקום
פרק ה
בפרשות
חומש
בראשית

תקציר פרק ה

בפרק הקודם עקבנו אחר ראשית האנושות דרך שושלת קין, שתרמה לא מעט לאנושות בראשית ימיה, כמו בניין העיר, המוסיקה, אומנות העבודה ברזל ורעיית הצאן. אך קין הוא ענף שנדחה ואת הסיפור ימשיך שת, הבן שעבור אדם הוא התחליף להבל שנרצח.

הפרק הוא רשימת תולדות מאדם ועד נח, עשרה דורות. מי הוליד את מי וכמה שנים חי. רשימה עם תבנית קבועה ו... כמה הפתעות שאליהן כדאי לשים לב:

1. בפתיחת הפרק תזכורת מסיפור הבריאה בפרק א: "זכר ונקבה בראם... ויקרא את שמם אדם". אדם זה סוג של שם משפחה. זכר אדם, נקבה אדם. אדם אדם. חוה אדם...
2. בפסוק כד, כשהשושלת מגיעה ל**חנוך**, יש מידע מעניין! "ויתהלך חנוך את האלוהים ואיננו כי לקח אותנו אלוהים". הפסוק הזה הוא קצה קרחון של מסורות ענפות על חנוך – האיש שלא מת.
3. שיא התנ"ך **בזקנה מופלגת – מתושלח**. בן 969 שנים במותו.
4. **נח**. לפי פסוק כט, קבל את שמו לא מנוחות **אלא מנחמה**. ולא סתם נחמה – נח יביא את הנחמה על העונש שקבל האדם הראשון – "זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'"
5. לכל אדם ברשימה, בן אחד ממשיך בעל שם. השאר הם רק "בנים ובנות" **אבל לנח שלושה בנים ממשיכים** – שם חם ויפת. שלושתם ימשיכו את הסיפור של האנושות.

פתיחה – נתונים ועובדות על "אדם" (א-ב)

(א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם (העלאה על הכתב כמו מגילה וכד' את תולדות האדם)

בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם,

בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ (האדם נברא בקומת אדם מבוגר בעל כושר שכלי להבין ולהשכיל ובעל בחירה חופשית)

(ב) זָכַר וּנְקָבָה בְּרֵאָם (וממילא הם יכולים להעמיד צאצאים)

וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה:

גם הזכר וגם הנקבה נחשבים אדם

האדם נעשה בדמות אלהים

אלהים קרא להם "אדם" ביום שנבראו

האדם (הזכר והנקבה) בורכו ע"י אלהים

(ג) וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה

וַיֻּלַּד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ (כמו שהאדם נברא בצלם ובדמות אלקים כך כל מי שנולד לאדם נחשב כברוא בצלם ובדמות אלקים)

וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שֵׁת (שת=יסוד, לידתו מסמלת ייסוד חיים חדשים למשפחה ולאנושות. על לידתו ומשמעות שמו ראה סוף פרק ד)

(ד) וַיְהִיו יְמֵי-אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת-שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאֵת שָׁנָה

וַיֻּלַּד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ה) וַיְהִיו כָּל-יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר-חָי: תִּשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁדָשִׁים שָׁנָה, וַיָּמָת:

אדם

(א) וַיְחִי-שֵׁשֶׁת חֲמֵשׁ שָׁנִים וּמֵאָת שָׁנָה, וַיֹּלֶד אֶת-אֲנֹשׁ:

(ב) וַיְחִי-שֵׁשֶׁת אַחֲרָיו הַזֹּלִידוֹ אֶת-אֲנֹשׁ שִׁבְעַ שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה

וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(ג) וַיְהִיׁוּ כָל-יְמֵי-שֵׁשֶׁת: שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה, וַיָּמָת:

שֵׁשֶׁת

(ט) וַיְחִי אָנוּשׁ תְּשַׁעִים שָׁנָה וַיֹּלֵד אֶת־קִינָן (כמו השם קין, קניין, יצירה, עשייה)

(י) וַיְחִי אָנוּשׁ אַחֲרַי הוֹלִידוּ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה

וַיֹּלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(יא) וַיְהִי כָּל־יְמֵי אָנוּשׁ: חֲמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:

אנוש

(יב) וַיְחִי קִינֹן שְׁבַע עֵימָּם שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־מְהֻלְלָאֵל (מהלל ומשבח את האל)

(יג) וַיְחִי קִינֹן אַחֲרָיו הַזֹּלִידוֹ אֶת־מְהֻלְלָאֵל אַרְבַּעַיִם שָׁנָה וְשִׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה

וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:

(יד) וַיְהִי כָּל־יְמֵי קִינֹן עֶשֶׂר שָׁנִים וְתֵשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:

קינן

910

70

0

הוליד
את
מהללאל

(טז) וַיְחִי מֵהַלְלָאֵל חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַיֹּוֹלֵד אֶת־יֶרֶד (בשפה האכדית עבד, אולי עבד ה')

(טז) וַיְחִי מֵהַלְלָאֵל אַחֲרַי הוֹלִידוּ אֶת־יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְשָׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה

וַיֹּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(יז) וַיְהִי כָּל־יְמֵי מֵהַלְלָאֵל: חֲמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וְשָׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:

מהללאל

(יח) וַיְחִי-יֶזְרָד שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה
וַיּוֹלֵד אֶת-חֲנֹךְ: (לשון הכשרה לתפקיד, אולי כבכור, אולי כבעל מלאכה מסוים...)

(יט) וַיְחִי-יֶזְרָד אַחֲרַי הוֹלִידוֹ אֶת-חֲנֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה,

וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(כ) וַיְהִי כָּל-יְמֵי-יֶזְרָד: שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה וְתִשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה, וַיָּמָת:

ירד

962

162

0

הוליד
את
חנך

(כא) וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה

וַיּוֹלֵד אֶת־מִתְּוֶשֶׁלַח (מתו – שלח, איש העוסק בנשק, איש גבור, יש פירושים רבים נוספים)

(כב) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרָיו הַזֵּלִידוֹ אֶת־מִתְּוֶשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה

וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(כג) וַיְהִי כָּל־יְמֵי חֲנוּךְ: חֲמֵשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה מֵאוֹת שָׁנָה:

(כד) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים (איש עדיק החולך בדרך צדקה ומשפט, ירא אלהים וכד')

וַאֲיָנָנוּ (נפטר מן העולם, או קברו לא נודע, ויש הרבה פירושים)

כִּי־לָקַח אֶתֹּ אֱלֹהִים (כנראה הכוונה לא מת וירד לשאול כמו כולם, אלא אלקים לקחו מהשאול)

חנוך

(כה) וַיְחִי מִתּוֹשֵׁלַח שִׁבְעַ וְשָׁמֹנִים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת-לֶמֶךְ:

(כו) וַיְחִי מִתּוֹשֵׁלַח אַחֲרָיו הוֹלִידוֹ אֶת-לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וְשִׁבְעַ מֵאוֹת שָׁנָה

וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(כז) וַיְהִי כָּל-יְמֵי מִתּוֹשֵׁלַח: תְּשַׁע וְשָׁשִׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:

מתושלח

(כח) וַיְחִי-לְמֹדָי שְׁתַּיִם וְשָׁמַנִּים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה, וַיּוֹלֵד בֶּן:

(כט) וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ נָח לְאָמֹר

זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׂנוֹ וּמִעֲצָבוֹן יְדֵינוֹ מִן-הָאָדָמָה אֲשֶׁר אָרָרָהּ ה'

(ל) וַיְחִי-לְמֹדָי אַחֲרֵי הַזֹּלִידוֹ אֶת-נָח: חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה וְחֲמִשׁ מֵאֵת שָׁנָה

וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת:

(לא) וַיְחִי כָל-יְמֵי-לְמֹדָי: שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְשֶׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה, וַיָּמָת.

למך

(לב) וַיְהִי-נֹחַ בֶּן-חַמֶּשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
וַיֹּולֵד נֹחַ אֶת-שֵׁם אֶת-חָם וְאֶת-יֶפֶת:

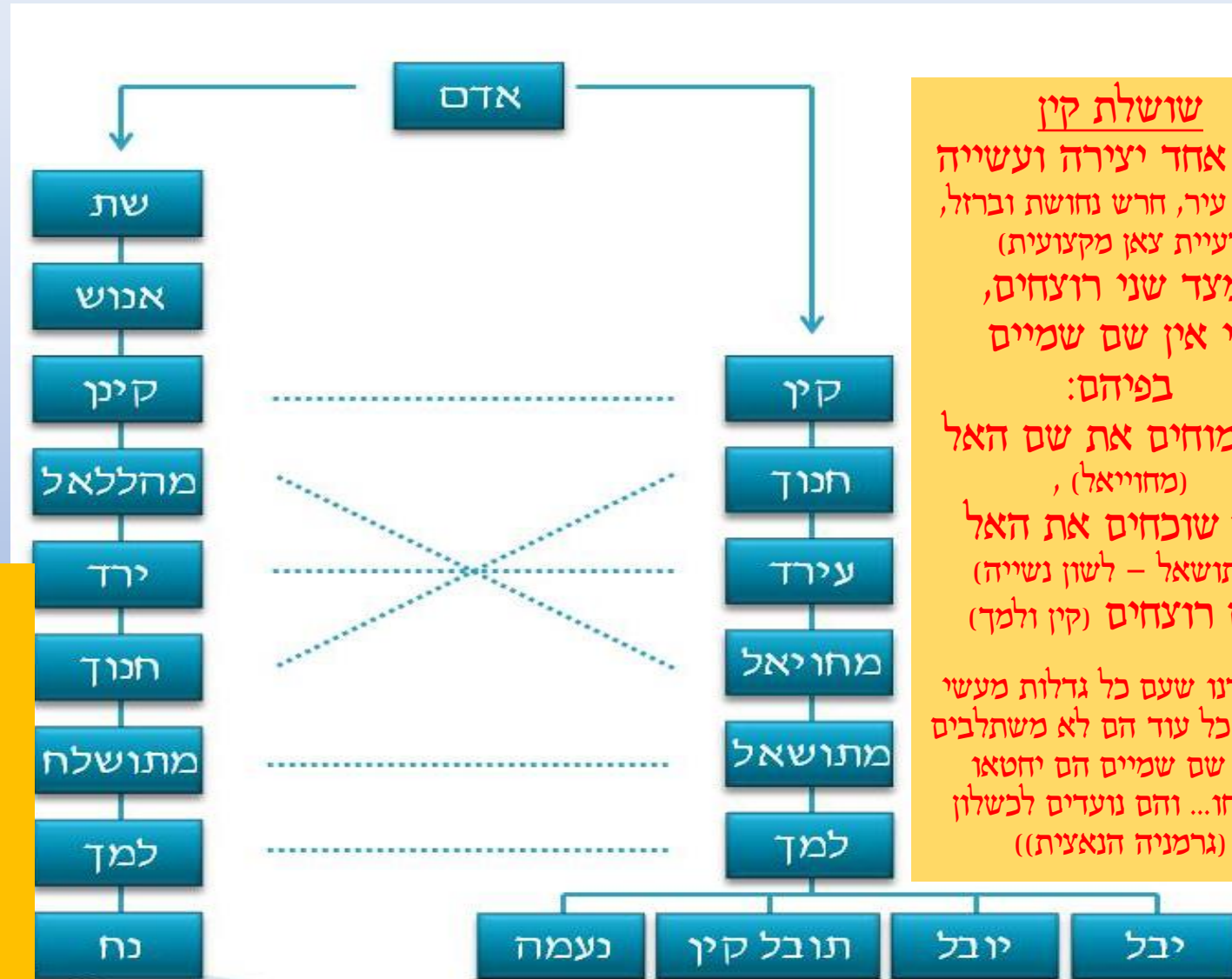
נח

500

הוליד
שם חם
ויפת

השוואה בין שושלת קין לשושלת שת (פרקים ד-ה)

שושלת קין
 מצד אחד יצירה ועשייה
 (בנית עיר, חרש נחושת וברזל,
 רעיית צאן מקצועית)
 ומצד שני רוצחים,
 כי אין שם שמיים
 בפיהם:
 הם מוחים את שם האל
 (מחויאל),
 הם שוכחים את האל
 (מתושאל - לשון נשייה)
 הם רוצחים (קין ולמך)
 (ללמדנו שעם כל גדלות מעשי
 האדם כל עוד הם לא משתלבים
 עם שם שמיים הם יחטאו
 וירצחו... והם נועדים לכשלון
 (גרמניה הנאצית))

שושלת שת
 קוראת ומפיצה שם ה'
 מהללת את האל
 מתהלכת עם האלקים,
 מוצאת חן בעיני ה',
 יש "אנוש" - אנושיות
 ולכן היא
 הנשארת והנבחרת